

ASSIGNATURA:	HISTÒRIA DE LA MEDICINA CATALANA
MATÈRIA:	INFORMACIÓ, DOCUMENTACIÓ I COMUNICACIÓ EN CIÈNCIES DE LA SALUT
DEPARTAMENT:	SALUT PÚBLICA I LEGISLACIÓ SANITÀRIA
UNITAT:	HISTÒRIA DE LA MEDICINA
CRÈDITS TOTALS:	4.5
COORDINACIÓ:	DR. J. CORBELLA I CORBELLA
PROFESSORAT:	DRS. J. CORBELLA I CORBELLA I M. ESCUDÉ AIXELÀ

Objectius generals

- Introduir l'alumnat en el coneixement del passat de la història de la medicina i les ciències sanitàries a Catalunya.
- Iniciar-lo en l'aprenentatge de la recerca bibliogràfica i la redacció i publicació de treballs.

Objectius específics

- Tenir un coneixement suficient de les lesions que es troben en material antic (paleopatologia) i de l'estat del tema en el nostre medi
- Tenir un coneixement suficient de quines són les restes antigues més importants (monumentals, urbanes) de la medicina en el nostre medi (p.e. Esculapi d'Empúries, Recinte sanitari de la Santa Creu)
- Tenir una idea clara de quina ha estat la importància de la medicina catalana en el conjunt de la medicina a la Baixa Edat Mitjana.
- Tenir un coneixement directe suficient de quines han estat les obres més importants de medicina publicades aquí (visita de biblioteques)
- Tenir un coneixement suficient de les dades d'interès sanitari que es poden trobar en arxius (p.e. arxius parroquials, d'institucions)
- Tenir un coneixement suficient de quines han estat les revistes mèdiques més importants en el nostre medi i el seu significat
- Tenir un coneixement suficient de les revistes d'història de la medicina, en particular en el nostre medi
- Adquirir la capacitat de redactar treballs científics, estructurant-ne les diverses parts
- Adquirir un coneixement suficient de les tècniques de consulta bibliogràfica i de les diverses maneres de fer les cites
- Adquirir experiència en la presentació pública d'un treball

Temari

1. Paleopatologia: diagnòstic de lesions en les restes humanes antigues trobades a Catalunya. Estat actual del tema.

2. La medicina dels temps antics. Influència grega. L'Esculapi d'Empúries. Medicina en el temps romà.
3. La medicina medieval (I). Visió general: els grans trets. La gran empenya del segle XIII. L'obra d'Arnau de Vilanova.
4. Medicina medieval (II). El significat de l'escola de medicina de Montpeller dins de la Corona d'Aragó (segles XIII i XIV). Importància de l'obra de Ramon Llull dins de la història de la medicina i de la ciència.
5. Medicina medieval (III). Principals aspectes La gran pesta del segle XIV. Les traduccions. Influència jueva. Autors més importants de la Baixa Edat Mitjana. L'Hospital de la Santa Creu. Altres hospitals de Catalunya.
6. La davallada de l'època dels Austries. Les pestes continuades. Autors més importants. Les professions mèdiques. Documentació en arxius parroquials.
7. La Renaixença del segle XVIII. El Col·legi de Cirurgia de Barcelona. L'obra de Pere Virgili i d'Antoni Gimbernat.
8. L'Acadèmia de Medicina. Ensenyament a la Universitat de Cervera.
9. La primera meitat del segle XIX. Inici de la premsa mèdica. Les memòries manuscrites. La restauració de la Facultat. Principals autors.
10. La creació d'estructures a la segona meitat del segle XIX. Revistes. Institucions. Canvis a la facultat. L'obra de Ramon y Cajal a Barcelona.
11. La generació mèdica catalana del 88. La creació de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques. Principals autors.
12. La medicina del primer terç del segle XX. El canvi a la nova facultat. Els nous hospitals: Clínic i de Sant Pau.
13. L'Institut de Fisiologia. Els Congressos de Metges de Llengua Catalana. La Universitat Autònoma.
14. La medicina de la postguerra. Diàspora de metges a l'exili. Les estructures interiors. La Facultat. La creació de la Seguretat Social. Els nous hospitals i residències sanitàries.
15. La medicina contemporània. L'ampliació de l'ensenyament des de 1968. Les grans línies de la sanitat actual a Catalunya.

Avaluació

Continguts i Procediments

- Valoració del treball realitzat. Els que es considerin amb qualitat suficient podran ser publicats, amb l'acord dels autors, a la revista "Gimbernat. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència", editada pel Seminari Pere Mata de la Universitat de Barcelona. Possibilitat de presentació en sessió pública.
- Valoració dels coneixements teòrics sobre un temari fet públic a l'inici del curs.

Criteris d'avaluació

Es tendeix a valorar principalment l'aprenentatge de tipus pràctic, que és més persistent, i permet desenvolupar les capacitats de l'alumne.

Criteris de qualificació

- Els alumnes que presentin un treball podran aprovar directament l'assignatura i obtenir, si s'escau, una qualificació més alta, en relació a la qualitat del treball. Els que tinguin qualitat suficient per a ser publicats poden optar directament a la qualificació d'excel·lent.
- Els alumnes que no presentin treball, o aquest no sigui considerat suficient, podran superar l'assignatura amb un examen sobre un temari que serà conegut des de començament de curs.

Metodologies docents i recursos d'aprenentatge

- Recursos teòrics: Esquemes de les classes.
- Seminari d'introducció a la recerca històrica: fonts i tècnica.
- Visita de restes històriques i d'institucions
- Seminaris optatius per desenvolupar parts específiques del programa

- Redacció d'un treball personal de recerca sobre un tema d'història de la medicina catalana

Bibliografia aconsellable de consulta:

(Antiguitat)

CAMPILLO, Domènec: "Paleopatologia. Els primers vestigis de la malaltia" Barcelona (Fundació Uriach 1838) 1993-1994. (2 vols). (167 i 123 pp.)

CAMPS i SURROCA, Manuel; CAMPS i CLEMENTE, Manuel: "Santuaris lleidatans amb tradició mèdica". Lleida (Seminari Pere Mata UB) 1981. (158 pp.)

(Període medieval)

McVAUGH, Michael R: "Medicine before the plague. Practitioners and their patients in the Crown of Aragon. 1285-1345". Cambridge (Cambridge Univ. Press) 1993 (280 pp.)

CARDONER, Antoni: "Història de la medicina a la Corona d'Aragó. 1131-1479" Barcelona (Scientia) 1973. (299 pp.)

(Època moderna)

USANDIZAGA, Manuel: "Historia del Real Colegio de Cirugía de Barcelona" (1760-1853) Barcelona (Instituto Municipal de Historia) 1964. (242 pp.)

LLADONOSA, Josep: "Noticia histórica sobre el desarrollo de la medicina en Lérida" Lleida (Col. Of. Medicos) 1974. (525 pp.)

FERRER, Diego: "Cajal i Barcelona" Barcelona (Fundació Uriach 1838) 1989. (80 pp.)

(Medicina contemporània)

CALBET CAMARASA, Josep M; ESCUDE AIXELA, Manuel: "Orígens del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona" Barcelona (Sem. Pere Mata UB) 1994 (150 pp.)

CASASSAS, Oriol: "La medicina catalana del segle XX". Barcelona (Edicions 62, col. Llibres a l'abast núm. 82). 1970 (239 pp.)

CORBELLA, Jacint: "Història de la Facultat de Medicina de Barcelona. 1843-1985". Barcelona (Fundació Uriach 1838). 1996. (386 pp.)

(Global)

CORBELLA, Jacint: "Evolució històrica de la Medicina a Catalunya" Manresa (Lab. Esteve) 1990. 38 pp.

(Revistes)

"GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència" Barcelona. Seminari Pere Mata UB). (fins ara publicats 27 volums, 1984-1997)-

Butlletí de la Societat d'Amics de la Història i de la Ciència Farmacèutica Catalana". Barcelona (des de l'any 1992. Publicats 16 números)

Pràctics:

CALBET CAMARASA, Josep M: "Prensa mèdica en Cataluña" Barcelona (tesi UB) 1967.

Consulta de revistes i textos antics (Biblioteca de la Facultat; Biblioteca de l'Acadèmia de Medicina; Hemeroteques)